Autor Guste Santini
Nedjelja, 24 Lipanj 2001 21:10

iščitavamo sa pete stranice «Jutarnjeg lista» od 24. lipnja 2001. godine. Nakon što nije bilo moguće «zakrpati» proračun Vlada traži spasonosno rješenje u prodaji obiteljskog srebra. Što prije to bolje – manje boli glava. Stanje diktira smjer i tempo kretanja – treba zakrpati proračun. Ostalo nije važno. Što će biti sutra? Nitko ne vodi brigu treba preživiti i to je jedino što danas Vlada želi. Kakve će biti posljedice – neugodnoi pitanje ali se o tome nema vremena raspravljati. Odlično! Koncepcija i strategija razvoja je stihija. Dragi čitaoče da tome je tako ponavljam dva moja teksta koja sam na ovim stranicama napisao 23. 12. 2000. godine i 27. 02. 2001. godine. Da sam ih dolsovno prepisao možete vidjeti po datumima na ovim stranicama. Neću ništa mjenjati. Na kraju ću dati dodatni komentar.

Petina proračuna – od privatizacije

Proračun od 49,67 milijardi kuna sve je korisnike proračunskih sredstava učinio nezadovoljnim. Jedina je utjeha: postignuti sporazum sa MMF-om o stand by aranžmanu. Nakon sporazuma, svi će odahnuti a mnogi će zaboraviti koji su sve elementi bili sporni od početka pregovora. Dogodine nas čeka slična priča ako vrijeme koje stoji pred nama ne utrošimo na najbolji mogući način.

Iz navedenog slijedi da vladajuća šestorka mora odmah na početku 2001. godine započeti potrebne radnje kako bi se proračun uklopio u realnu privrednu stvarnost naše zemlje. Proračun nije i ne može biti problem Ministarstva financija. On nije niti Vladin problem. Kada je riječ o disproporcijama u proračunu u visini ne manje od petine njegove veličine tada je to drama o kojoj mora brigu voditi Sabor u ime svih hrvatskih državljana.

Spomenuta petina proračuna odnosi se na planirane kapitalne prihode od prodaje nacionalnog bogatsktva. Mnogi, pa i autor ovih redaka, smatraju da je to ambiciozna zadatak koji će biti teško ostvariti. Mnogi, pa i autor ovih redaka, smatraju da je to, manje više, nastavak prethodne politike "krpanja" proračuna nakon što je zaduživanje prema inozemstvu dostiglo zbrinjavajuću i neodrživu razinu. Na čemu ćemo temeljiti Koncepciju i strategiju razvoja kada sve prodamo? Ako se odlučimo za prodaju kao jedinom izlazu iz krize tada preporučam da se sačini inventura bogatstva koja se može prodati inozemstvu i da se potom jasno kaže građanima Hrvatske što će raditi i kakav će im status biti u tako internacionaliziranoj privrednoj strukturi. Ovo uopće nije ekoknomsko pitanje. Ovo je pitanje svrhovitosti i subjektiviteta Hrvatske državnosti.

Pored 8,5 milijardi kuna koje se očekuju od prodaje obiteljskog srebra, svi su svjesni snažne porezne presije koja nije održiva i koja je izravna smetnja dinamiziranju privredne aktivnosti. Iako se proklamira dugoročnost politike naša je politika uglavnom "listopadna". Ne bi trebalo ocjeniti pretjeranost porezne presije manje od 20% ubranih poreza. Kao što je vidljivo iz dosadašnjih kretanja - i očekivanog priliva od poreza do kraja ove godine - porezni prilivi se mogu ocjeniti na nivou od 38 milijardi kuna. Pri tome mora se imati u vidu uspjeh ovogodišnje turističke sezone koja je značajno doprinjela punjenju državne blagajne.

Prema tome, rješenje valja tražiti na odlučnom povećanju ponude - proizvodna orijentacija - što u našim uvjetima znači izvozu. U kratkom roku te rezultate može dati jedino turizam koji

zapravo "internacionalizira" domaće tržište. Primjerenom poreznom politikom može se snažno dinamizirati priprema turističke sezone što valja interpretirati kao povećanje ponude domaćih proizvoda i usluga po pristupačnijim cijenama. Ovo bi imalo i stabilizirajuće učinke što se tiče kretanja cijena.

Zaključno valja reći da je stanje u privredi zabrinjavajuće i da nisu realna očekivanja rasta privredne aktivnosti uslijed rasta izravnih inozemnih investicija. Sugeriram Vladi da odmah, već u prvom tromjesječju 2001. godine, raspravi pitanje poreznog kapaciteta hrvatske privrede. Nije se loše podsjetiti na već zaboravljenog Laffera i njegovu krivulju.

Proizvodnja, razmjena raspodjela i potrošnja ipak počinju od proizvodnje. Ako se ona "planira" tada su mogući učinci sigurno veći nego što će to tržište samo učiniti. Naprosto se radi o vremenskom horizontu. Tržište kao sadašnjost se pokazalo neučinkovitim u određivanju budućnosti. Konačno ono što je dugoročno glavna poluga razavoja - znanost i obrazovanje - tržište zapravo nije u stanju rješiti. Ovo samo spominjem jer su to ipak, za ekonomsku struku, trivijalne stvari. Odnos tržišta i plana - koji se ne isključuju već su komplementarni - valja promatrati u kategorijama razvojnog a ne konjukturnog ciklusa.

I konačno, što nije zanemarivo, Vlada predviđa rast zaposlenosti i smanjenje tekuće inflacije na polovinu. Jedino što je, pri tome, nejasno: kako to Vlada namjerava učiniti?

23.12.2000.

Guste Santini

HURA! – Još malo pa nestalo

Državni portfelj smanjen sa 31,7 na 14,5 milijardi kuna" isčitavamo sa pete stranice "Jutarnjeg lista" od 26.02.2001. godine.

Nacionalno bogatsvo je rasprodano. Nacionalnog bogatstva više nema. Rješili smo se pošasti koja nas je toliko morila - nacionalnog bogatstva. Sada kada je rasprodano nacionalno bogatsvo što nam je činiti? Od čega ćemo sutra živiti? Tko zna? Vidit ćemo!

Hrvatska će ostati poznata po dvije osobite karakteristike.

Prva se sastoji u brutalnoj potrošnji, s jedne strane, i, eutanaziji nacionalne proizvodnje, s druge strane. "Igra" ovih dviju varijabli rezultirala je zaduženjem u inozemnstvu do te mjere da ono postaje bitno ograničenje predstojećeg razvoja (koji svi najavljuju a nikako da nam se dogodi!). Dug uz samo 6% kamate na dug prema inozemstvu zahtjeva stopu rasta od 3%. Ove godine vjerojatno nećemo ostvariti stopu rasta od 3% što znači da nismo u stanju servisirati dug prema inozemstvu. Potom je uslijedila rasprodaja obiteljskog srebra. Sada smo tu gdje jesmo.

Druga je model privatizacije i učincima te i takve privatizacije. Na ovim stranicama, kao i u mojim radovima, nebrojno puta sam pisao - i nikom ništa. Destrukcija nacionalnog bogatstva

destruirala je socijalni sistem ove zemlje. Zaboravlja se da je upravo društveno bogatstvo bila materijalna baza socijalne sigurnosti zemlje. Sada kada je nacionalno bogatstvo prodano ostaju "rupe" koje će ponovno krpati porezni obveznici - jučerašnji samoupravljači stvaraoci nacionalnog bogatstva. **Nije jednostavno odgovoriti na dilemu što je pogubnije: privatizacija ili socijalna destrukcija koju je izazvala.** Niti jedan cilj koji je bio istican nije postignut. Susjedni Slovenci su nam dali primjernu lekciju koju, na žalost, nismo ni danas svladali. Ostaje konstatacija da su zemlje tzv. željezne zavjese nam odmakle i predstavljaju cilj, u demokratskom i privrednom pogledu, koji tek moramo doseći. Užasno!

Na kraju ponavljam mnogo puta izrečeno: **Uvažena gospodo valja upravljati gubicima i to je bitan dio tržišnog modela privređivanja. Prethodna vlast je odabrala tržište koje "najbolje" alocira akumulaciju koja se u Hrvatskoj zove redistribucija bogatstva. Vi ga, uvažena gospodo, niste dokinuli već ga dinamizirate. Drugo, mi akumulacije nemamo ali nam je privredni sistem i njemu primjerena politika "donijela" deset milijardi dolara duga. Što ćete učiniti? Što će vam koncepcija i strategija razvoja kada sve rasprodamo, dodatno se zadužimo, povećamo nezaposlenost, smanjimo proizvodnju, dinamiziramo cijene i, na kraju, potrošimo i ovo malo deviza što još imamo?**

27.02.2001.

Guste Santini

Napisi koje sam ponovio pokazuju da u Hrvatskoj ima ekonomskih analitičara koji mogu dovoljno precizno predvidjeti, bar u kratkom roku, što će se događati. Zato dragi čitaoci nemojte više meni pisati da se slažete već izvolite urbi et orbi to izjaviti i za to se zalagati.

I još nešto. Za napisano nije zaslužna moja «senzibilnost», koju vjerojatno imam, već goli podaci koje možete naći u dijelu web.stranica pod naslovom Privredna kretanja. Stvar je analize. I još želim pridodati da se koristim podacima Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke za svoje procjene. Budite, dragi čitaoče, uvjereni da vlast raspolaže preciznijim informacijama. Zašto se tako ponaša ne pitajte mene već pitajte vlast. Zadnji izbori pokazuju da će se stvari ponovo mjenjati. Ostaje da vidimo da li će se u međuvremeno sve rasprodati. Sugeriram optimizam jer nemam nikakvih boljih argumenata da će se to odista dogoditi.